

Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה לפי וארא תשע"א מאת הרב דוד ספקטור בנושא:

תאריך עברי

שבת שלום ויש אומרים שנה טובה. הלילה בחצות רבים החמירו ועשו טיש ותיקון חצות. גם כאלה שיש להם רק כיפת שמים. בתחילת מסכת ראש השנה מופיע שיש ארבעה ראשי שנה, אבל יש שמוסיפים עוד ראש השנה NEW YEAR. יש שקוראים הלילה, ליל סילבסטר ע"ש האפיפיור סילבסטר הראשון שכהן לפני כ-1700 ומת ב-31 בדצמבר, ואשר עסק בדיכוי כופרים באחדותו של "השילוש הקדוש". אמנם כילד בהולנד לא הכרתי את השם הזה בכלל ושם חוגגים הגוים את תחילת השנה האזרחית בצורה חילונית לגמרי ע"י אכילת מאפה שדומה לסופגנייה וע"י זיקוקים. מו"ר הרב צבי יהודה קוק התקומם מאד נגד השימוש במונח "תחילת השנה האזרחית", כאן בארץ ישראל. על כתבה בעיתון הצופה, שכתוב בה: "ראשי העדות הנוצריות קבלו אתמול את ברכתו של נשיא המדינה לרגל השנה האזרחית החדשה." הוא הגיב: "והריני שואל: האמנם הנוצרים... הם האזרחים כאן בארצנו ובמדינתנו, והשנה שלהם היא השנה האזרחית כאן? ולפי זה הננו (אנחנו), אשר עלינו נאמר "כל האזרח בישראל", לא אזרחים ושנתנו, (שמתחילה מ) "בראשית ברא", (היא) לא אזרחית!?! אכן השנה של רוב אזרחי מדינת ישראל היום מתחילה בא' בתשרי בראש השנה בתקיעות שופר ובהרהורי תשובה ולא בזיקוקים. אמנם לצורך שנת הכספים וקשרי חוץ יש שמתחילים ב-1 בינואר למנינם. על עצם השימוש בתאריך הלועזי נשאל לפני כ-150 שנה המהר"ם שיק (חיו"ד סי' קעא) מגדולי רבני הונגריה, על מי שחקק על מצבה בלועזית וכתב השנה כמו שאומות העולם מונים לנוצרי. ועל זה הוא יצא במחאה וכתב: "...מה שהוסיפו לכתוב מספר השנים כדרך החדשים גם-כן בלשון לעז, זוהי עבירה כפולה ומכופלת שמספר החדשים שלהם אינם מכוונים למספר בני ישראל. גם מה שסיימו במספר השנים למספר הנוצרי, לדעתי זהו איסור דאורייתא דכתיב 'ושם אלהים אחרים לא תזכירו'." וכן היה מו"ר הרב צבי יהודה הכהן קוק מוחה באלה שמשתמשים בתאריך הנוצרי, שלא לצורך חשבונות כספים וכלפי חוץ. וכתב למועצה הדתית בירושלים, כאשר הוציאו לאור חוברת עם התאריך הנוצרי: "אביע את צערי ותמהוני על כי בראש החוברת מוזכרת ספירת הדת הנוצרית להולדתו... בכלל יש בזה משום 'לא תזכירו', ולא ישמע על פיד' ומשום חרפה דתית ולאומית של המשך עול הגויים על צוארנו... ואם קשה להשתחרר מזה בדברים שכלפי חוץ ובחשבונות כספים, הלא אינו כן בדברים שבפנים." הרב צבי יהודה קוק לא ראה כאן רק בעיה הלכתית כמו מהר"ם שיק אלא גם משהו גלותי, "חרפה של המשך עול הגויים על צוארנו". לדעתו שימוש בתאריך עברי זה ציונות, חלק מגאולת ישראל, כמו השימוש המחודש בלשון הקודש, בעברית ובשמות עבריים, כמובא במדרש (ויקרא רבה פרשה לב): "בשביל ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים: על ידי שלא שינו את שמם ולא שינו את לשונם." וכך נקבע גם בחוקי מדינת ישראל, בחוק השימוש בתאריך העברי, התשנ"ח-1998: "התאריך העברי יצוין בכל מכתב רשמי בשפה העברית הנשלח על ידי רשות ציבורית, ובכל הודעה רשמית לציבור בשפה העברית המתפרסמת מטעמה" ויחד עם זה נקבע כמובן: "פטור מחובה זו ניתן לרשות מקומית שמרבית תושביה אינם יהודים, ולמוסד חינוך ולמוסד להשכלה גבוהה ששפת ההוראה בהם אינה עברית." אמנם הרב עובדיה יוסף כותב בשו"ת יביע אומר (חלק ג, יו"ד סי' ט'), שאין בעיה הלכתית להשתמש בתאריך לועזי, מפני שלפי חז"ל ישו, שהיה תלמידו של ר' יהושע בן פרחיה, אשר דחה אותו בשתי ידיים (סנהדרין קז:), מת 135 שנה לפני חורבן הבית השני. ולכן מנין השנים שנוהגים הנוצרים אינו למספר שנת לידת ישו הנוצרי אלא מנין השנים למלכות הרומיים. זה נכון לפי החישוב שלנו, אבל הנוצרים בעצמם כן קושרים, אמנם בטעות, את הלוח השנה שלהם ללידת ישו ולכן כשאין צורך יש להשתמש רק בתאריך עברי. וכך מסכם הלכה למעשה גם הרב עובדיה יוסף: "העיקר לדינא שאין (בשימוש בתאריך לועזי) שום איסור מן הדין. והמקילים בזה יש להם על מה שיסמוכו... אולם כל שאין צורך גדול, יש לכתוב החדשים והשנים למספר בני ישראל ובפרט פה בארצנו הקדושה. וכשיש צורך בדבר, טוב לכתוב מלבד למספרם, גם (המספר) לבריאת עולם." לדעתי כך אפשר לכתוב בצ"ק גם תאריך עברי וגם תאריך לועזי. אמנם אני בעצמי כותב לרוב בצ"ק רק תאריך עברי ולצערי את כל הצ"קים ללא יוצא מן הכלל פדו... פעם קבלתי הזמנה לחתונה עם תאריך עברי בלבד: אור לכ"ה בטבת. באתי בשמחה לחתונה ביום כ"ה טבת, אבל האולם היה ריק ואז קלטתי שברחה לי המלה "אור ל". לכן אפשר להבין מי שמוסיף בסוגריים תאריך לועזי להזמנה או לחילופין רצוי לכתוב תמיד היום בשבוע והתאריך העברי לאותו יום, גם אם זה מתחיל אחרי צאת הכוכבים. עוד במצרים אומר ה' אל משה ואהרן: החדש הזה לכם ראש חדשים. חודש ניסן הוא החודש הראשון באמת ולא חודש ינואר. יהי רצון שתתקיים בנו ברכת החודש שאמרנו לפני כמה דקות: שתחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה ושימלאו משאלות לבנו לטובה אמן סלה.